

JAN STOCKLASSA

“Els suecs no tenim en compte els interessos foscos que mouen el món”

MENTRE INVESTIGAVA PER PUBLICAR UN LLIBRE, VA ANAR A PARAR A L'IMMENS ARXIU QUE EL NOVEL·LISTA STIEG LARSSON HAVIA RECOPILAT DURANT 30 ANYS SOBRE L'EXTREMA DRETA SUECA I LES SEVES CONNEXIONS AMB L'ASSASSINAT D'OLOF PALME. NO VA PODER FER ALTRA COSA QUE DEIXAR EL SEU PROJECTE I ABOCAR-SE A UN CAS IRRESOLT QUE TRAUMATITZA SUÈCIA DES DEL 1986.

Text d' **ARNAU CÒNSUL**

OLOF PALME (1927-1986) ha estat el polític suec més influent del segle XX, capaç de plantar cara a les superpotències del moment, però la seva mort violenta va enterbolir-ne el llegat.

Què queda avui d'Olof Palme?

Per mi és el polític que va posar Suècia al mapa del món. Va lluitar contra les injustícies, donant suport a la lluita pels drets dels països del Tercer Món. En gran part el seu llegat és l'alliberament dels països africans i asiàtics.

Però a Suècia, segons diu al llibre, *palmeisme* va arribar a ser un terme pejoratiu. A qui molestava?

En realitat és una paraula sense gaire recorregut: s'ho va inventar Alf Eneström, un violent opositor de Palme, que llavors era un home mig boig i que va acabar ingressat en un hospital psiquiàtric. Ara no vol dir res, però cal tenir clar que Palme era una persona molt intel·ligent i podia ser arrogant amb gent menys talentosa. Per això molts suecs el consideraven elitista.

Tot i ser president de Suècia tres cops, no ho va tenir fàcil...

Olof Palme va ser el primer socialdemòcrata que va perdre unes eleccions

després de 40 anys. I perd en dues ocasions! Era un moment molt turbulent a Suècia i a escala mundial: el final de la guerra freda. I Palme va pecar d'ingenu: no duia guardaespalles! Però vivíem un moment en què ens creiem fantàstics.

La ingenuïtat de Palme és, per tant, un reflex de la ingenuïtat sueca?

Hi ha hagut diversos polítics suecs, després de la Segona Guerra Mundial, que han mort en circumstàncies estranyes: el 1947, Raoul Wallenberg, que va haver salvat un munt de jueus hongaresos de l'Holocaust, va ser arrestat pels soviètics a Budapest i va morir sota la seva custòdia. El 1948 Folke Bernadotte va ser assassinat a Israel, després de ser un dels màxims defensors de l'estat dual hebreu-palestí. El 1986, Olof Palme, i el 1988, Bernt Carlsson, comissionat de l'ONU a Namíbia, va morir en l'accident aeri de Lockerbie: força teories afirmen que ell era l'objectiu de l'atemptat. I cal no oblidar Anna Lindh, ministra d'Afers Estrangers sueca assassinada el 2003. Tot plegat reflecteix la ingenuïtat d'una gent que creia estar fent el bé sense tenir en compte que sempre hi ha qui té interessos més sinistres i està disposat

al que calgui per protegir-los. Els suecs pequem d'ingenus perquè creiem saber el que cal per fer el bé i paguem el preu de no tenir en compte els interessos foscos que mouen el món.

Però vostè subratlla el paper nefast de la policia: ineptitud o corrupció?

Bàsicament incompetència. Es van cometre molts errors però no per cap desig deliberat. A l'hora d'assignar l'investigador principal, el Govern va nomenar un policia que fos molt fidel, Hans Holmer, sense tenir en compte que no tenia cap experiència en homicidis... De fet, el 1987, segon any de la investigació, la policia estava seguint la pista bona i estava a prop de resoldre el cas, però es va cometre un altre error fatal: canviar el cap de la investigació i deixar que menystingués la pista que se seguia. Ell, tot sol, va decidir que allò era l'obra d'un llunàtic.

I durant un temps es va seguir la “pista kurda”. Per què els kurds?

Era una trampa molt ben parada pel cercle de B. W., l'activista d'extrema dreta que considero el cervell de l'assassinat. I van aconseguir guanyar un any! Després de mesos investigant els kurds, la policia va admetre que ni havien tingut l'oportunitat, ni els mitjans, ni motius reals per matar Palme.

Vostè arriba als papers de Stieg Larsson per casualitat. Era conegut, abans de publicar les novel·les?

Se'l coneixia en determinats cercles com a activista contra la ultradreta però ben poc. De fet, ell volia ser periodista i treballava com a il·lustrador en una agència de notícies. I en el

STIEG LARSSON EL LLEGAT.
Les claus ocultes de l'assassinat d'Olof Palme
Ara Llibres, 2011

"Stieg Larsson, que va lluitar sempre contra la injustícia, deia que no s'ha de creure que la democràcia sigui un regal del cel: s'hi ha de lluitar cada dia"

DANI CODINA

cas Palme hi va estar implicat des del principi perquè li encarreguen que dibuixi un plànol per explicar la fugida de l'assassí. Les novel·les les escriu per finançar-se les investigacions!

Diu que Larsson hagués resolt el cas: la policia ho aconseguirà?

L'Stieg va estar molt a prop de descobrir la veritat. Ara, tot i que hi tenim un fiscal assignat i amb ganes de resoldre'l, i també dos investigadors de la policia que hi treballen, només s'hi poden dedicar dos dies de la setmana. Es necessitaria quatre vegades més de personal. Per això estic content de la repercussió del llibre: crec que la presió perquè s'augmentin els recursos per tancar el cas vindrà de l'estranger.

I no tem que l'auge de l'extrema dreta a Suècia puguin aturar-ho de nou?

No crec que l'extrema dreta hi pugui fer res. Encara que existeixen grups violents, el més perillós és que els Demòcrates de Suècia han entès que el

que han de fer és posar-se vestits macos i anar ben pentinats. Han après el joc democràtic i ara són "socialdemòcrates xenòfobs".

Per què creix l'extrema dreta arreu?

Crec que el motiu de la victòria dels Trump, Bolsonaro, Le Pen, Vox... es deu a un fracàs dels partits polítics i de la premsa per entendre el que realment preocupa la gent. En el cas suec, l'arribada massiva d'immigrants. En una de les últimes entrevistes, Stieg Larsson va dir que no s'ha de creure que la democràcia és un regal que cau del cel o que existeix sense mantenir-se; s'hi ha de lluitar cada dia.

Fins a quin punt el periodisme en té una part de culpa?

Sóc molt crític amb els periodistes suecs perquè van de la mà dels polítics, cosa que no passava en el temps d'Olof Palme: hi havia molt periodisme d'investigació, que explicava què passava a Europa i al Tercer Món. Ara els dia-

ris no tenen investigadors en nòmina. Jo he cobert de la meua butxaca els set anys d'investigació i no creia que es publicués mai.

Va tenir por en algun moment?

Al principi, en tenia, però un s'hi acostuma. Prenc precaucions, però procuro que no em limiti la vida... A Xi-pre vaig passar-ho malament fins que vaig entendre que B. W. no em podia fer gran cosa. En canvi, a Sud-àfrica em vaig entrevistar amb gent que em podia matar fàcilment: ho havien fet altres cops! Però sobretot vaig passar por per la meua ajudant, la Lida K., que es va estar cinc dies tancada en un pis amb J. T., el possible magnicida.

Els implicats aniran a la presó?

B. W. té més de 80 anys i el més probable és que si se'l processa al·legui mala salut (i es podria morir abans del judici). Però hi ha d'altres implicats, a Suècia i a Sud-àfrica, que estan prou bé de salut per entrar a la presó.

ARNAU CÒNSUL
Escriptor